५ महानगरपालिकांच्या सार्वत्रिक निवडणुका २०२०
एकसदस्यीय प्रभाग पध्दतीनुसार प्रभाग रचना
करण्याबाबतचे सुधारित आदेश

राज्य निवडणूक आयोग,महाराष्ट्र

क्रमांक - रानिआ/मनपा-२०२०/प्र.क्र.७ /का-५,
नवीन प्रशासकीय भवन, मादाम कामा रोड,
हुतात्मा राजगुरू चौक, मुंबई- ४०० ०३२.
दिनांक : ३ जानेवारी, २०२०

संदर्भ :- १) शासनाचा सन २०१९ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्र. ३६, दि. ३१ डिसेंबर, २०१९.
२) राज्य निवडणूक आयोगाचे आदेश क्रमांक - रानिआ/मनपा-२०१६/ प्र.क्र.२६/ का-५,दि. २०/८/२०१६

आ दे श

ज्याअर्थी, भारतीय संविधानाच्या अनुच्छेद २४३ झेडए मधील तरतुदीनुसार महानगरपालिकांच्या निवडणुका निर्भय, मुक्त व पारदर्शक वातावरणात घेण्याची पूर्ण जबाबदारी राज्य निवडणूक आयोगाची आहे;

१.१ आणि ज्याअर्थी, भारतीय संविधान व महाराष्ट्र महानगरपालिका अधिनियम, १९४९ मधील तरतुदीनुसार महानगरपालिकेची मुदत संपण्यापूर्वी तिची सार्वत्रिक निवडणूक घेणे आवश्यक आहे.

१.२ आणि ज्याअर्थी, राज्य निवडणूक आयोगाच्या आदेश क्रमांक-रानिआ/मनपा-२००५/प्र.क्र.४/का-५, दिनांक- २७/१/२००५ अनुसार स्थानिक स्वराज्य संस्थेची मुदत ज्या महिन्यात संपत असेल त्याच्या सहा महिने अगोदरच्या कालावधीमध्ये, तिच्या क्षेत्रात व हद्दीमध्ये निवडणूक प्रक्रिया पूर्ण होईपर्यंत बदल करता येणार नाहीत.

१.३ आणि ज्याअर्थी, शासनाने दिनांक ३१ डिसेंबर, २०१९ रोजी प्रसिध्द केलेल्या "महाराष्ट्र महानगरपालिका (सुधारणा) अधिनियम, २०१९" अन्वये सर्व महानगरपालिकांमध्ये (बृहन्मुंबई वगळून) बहुसदस्यीय प्रभाग पध्दतीऐवजी एकसदस्यीय प्रभाग पध्दती लागू केलेली आहे;

१.४ आणि ज्याअर्थी, वरीलप्रमाणे महानगरपालिकांमध्ये एकसदस्यीय प्रभाग पध्दती लागू झाली असल्यामुळे राज्य निवडणूक आयोगाचे यापूर्वीचे महानगरपालिकांच्या प्रभाग रचनेबाबतचे क्रमांक - रानिआ /

मनपा-२०१६ / प्र.क्र.२६ /का-५, दि.२०/८/२०१६ चे आदेश अधिक्रमित करून सदर महानगरपालिकांकरिता सुधारित आदेश काढणे आवश्यक झाले आहे.

२. त्याअर्थी, भारतीय संविधानाच्या अनुच्छेद २४३ झेडए व महाराष्ट्र महानगरपालिका अधिनियमाच्या कलम १४ नुसार मिळालेल्या व इतर प्राप्त अधिकारांचा वापर करून मी, यु. पी. एस. मदान, राज्य निवडणूक आयुक्त, महाराष्ट्र, उपरोक्त दिनांक २०/८/२०१६ चे आदेश अधिक्रमित करून, नवी मुंबई, औरंगाबाद, वसई-विरार, कल्याण-डोंबिवली व कोल्हापूर या ५ महानगरपालिकांच्या सार्वत्रिक निवडणुकांकरिता प्रभाग रचना करणे व आरक्षण चक्रानुक्रमे फिरविणे याकरिता खालीलप्रमाणे आदेश देत आहे :-

३. आदेश

३.१ राज्य निवडणूक आयोगाच्या आदेशाप्रमाणे निवडणुका निर्भय, मुक्त व पारदर्शक वातावरणात पार पाडण्याची जबाबदारी संबंधित महानगरपालिका आयुक्त यांची राहील. त्यांनी राज्य निवडणूक आयोगाने प्रदान केलेल्या अधिकारांचा वापर करून निवडणुका योग्यप्रकारे पार पाडाव्यात. महानगरपालिका आयुक्तांनी त्यांच्या मदतीसाठी उत्कृष्ट व प्रामाणिक अधिकारी/कर्मचाऱ्यांच्या एका कोअर समितीची स्थापना करावी.

३.२ प्रभाग रचना करण्याबाबतचे मुख्य टप्पे खालील प्रमाणे आहेत :-

(i) प्रारुप प्रभागांची रचना करणे.
(ii) आरक्षण चक्रानुक्रमे फिरविण्याकरिता मागील निवडणुकांमधील आरक्षणाची निश्चिती करणे
(iii) अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमातीकरिता आरक्षित प्रभाग निश्चित करणे.
(iv) प्रारुप प्रभाग रचनेच्या प्रस्तावास मान्यता घेणे.
(v) नागरिकांचा मागासवर्ग प्रवर्ग व महिला (अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती व नागरिकांचा मागासवर्ग प्रवर्गातील महिलांसह) आरक्षणाची सोडत काढणे.
(vi) प्रारुप प्रभाग रचना प्रसिध्द करणे.
(vii) प्रारुप प्रभाग रचनेवर प्राप्त झालेल्या हरकती व सूचनांना सुनावणी देणे.
(viii) हरकती व सूचना विचारात घेऊन अंतिम प्रभाग रचना तयार करणे
(ix) अंतिम प्रभाग रचनेस मान्यता घेऊन प्रसिध्दी देणे.

४. **प्रारुप प्रभागांची रचना करणे.**

(४.१) **गृहित धरावयाची लोकसंख्या:-** जनगणना कार्यालयाने प्रसिध्द केलेल्या २०११ च्या जनगणनेनुसार महानगरपालिका क्षेत्राची प्रगणक गटनिहाय एकूण लोकसंख्या, अनुसूचित जातीची व अनुसूचित जमातीची लोकसंख्या व प्रगणक गटांचे नकाशे जनगणना कार्यालयाकडून उपलब्ध करून घ्यावेत. या लोकसंख्येच्या आधारावरच परिशिष्ट-१ मध्ये दिल्यानुसार सदस्य संख्या व आरक्षणाची परिगणना करण्यात यावी.

(४.२) महानगरपालिकेच्या गुगल अर्थ अथवा तत्सम नकाशावर प्रगणक गटांची मांडणी करण्यात यावी. अशी मांडणी करताना महानगरपालिकेचे कोणतेही क्षेत्र सुटणार नाही, याची दक्षता घेण्यात यावी.

(४.३) **प्रभागांची संख्या ठरविणे :-** महाराष्ट्र महानगरपालिका अधिनियम, १९४९ च्या कलम ५ व ५अ मधील तरतुदीनुसार महानगरपालिकेची एकूण सदस्य संख्या व आरक्षित सदस्य संख्या निश्चित करावी. एकूण सदस्य संख्येइतके प्रभाग तयार करणे आवश्यक राहील.

(४.४) **प्रभागांची सरासरी लोकसंख्या :-** प्रभाग रचना करताना महानगरपालिकेची एकूण लोकसंख्या भागिले महानगरपालिकेची एकूण सदस्य संख्या या सूत्रानुसार प्रभागाची सरासरी लोकसंख्या निश्चित करावी. प्रभागाची लोकसंख्या त्या प्रभागाच्या सरासरी लोकसंख्येच्या १० टक्के कमी किंवा १० टक्के जास्त या मर्यादेत ठेवता येईल. एखाद्या अपवादात्मक परिस्थितीत प्रभागाची लोकसंख्या या किमान किंवा कमाल मर्यादेपेक्षा कमी किंवा जास्त असल्यास त्याचे कारण प्रभाग रचनेच्या प्रस्तावात नमूद करणे आवश्यक राहील.

(४.५) प्रभाग रचना सुरु करताना सर्वप्रथम उत्तर दिशेकडून सुरुवात करावी. उत्तरेकडून ईशान्य (उत्तर-पूर्व) त्यानंतर पूर्व दिशेकडे येऊन पूर्वेकडून पश्चिमेकडे प्रभाग रचना करत सरकावे व शेवट दक्षिणेत करावा. प्रभागांना क्रमांकही त्याच पध्दतीने द्यावेत. प्रभाग रचना करताना भौगोलिक सलगता राहील, याची काळजी घ्यावी.

(४.६) प्रभागांच्या सीमारेषा, मोठे रस्ते, गल्ल्या, नद्या, नाले, डोंगर, रस्ते, फ्लायओव्हर इत्यादी नैसर्गिक मर्यादा विचारात घेऊन निश्चित करावी. कोणत्याही परिस्थितीत एका इमारतीचे, चाळीचे, घराचे विभाजन दोन प्रभागांमध्ये होणार नाही, याची दक्षता घ्यावी. त्याचप्रमाणे मोकळया जागांसह सर्व जागा कोणत्या ना कोणत्या प्रभागात आल्याच पाहिजेत. प्रभाग रचनेच्या बाबतीत कोणासही शंका घेण्यास वाव राहणार नाही,याची दक्षता घेण्यात यावी. सीमेचे वर्णन करताना रस्ते, नाले, नद्या, सिटी सर्व्हे नंबर यांचे उल्लेख प्रामुख्याने यावयास हवे.

(४.७) प्रभाग रचना करताना लोकसंख्या व प्रभागाची भौगोलिकदृष्टया आटोपशीर व्याप्ती या दोन मुख्य गोष्टी असल्या तरी नागरिकांच्या सामायिक हिताकरिता खालील बाबी विचारात घ्याव्यात.

(अ) प्रभागातील वस्त्यांचे शक्यतोवर विभाजन होणार नाही याची दक्षता घ्यावी.

(ब) अनुसूचित जाती/अनुसूचित जमाती यांच्या वस्त्यांचे शक्यतोवर विभाजन होणार नाही, याची दक्षता घेण्यात यावी.

(क) नागरिकांचे प्रभागामधील दळणवळण शक्यतो विचारात घ्यावे.

(ड) प्राथमिक आरोग्य सुविधा केंद्रे, दवाखाने, स्मशानभूमी, बाजारहाटाच्या जागा, पाणी पुरवठयाच्या तसेच जलनि:सारणाच्या सोयी सुविधा, इ.चा वापर ज्या नागरिकांकडून करण्यात येतो त्या नागरिकांचा समावेश असलेल्या प्रभागातच शक्यतोवर त्या सोयी सुविधा ठेवण्यात याव्यात.

(इ) प्रभागातील मुलांकरिता सर्वसाधारणपणे उपलब्ध असणाऱ्या प्राथमिक शाळा, मैदाने, इ. शक्यतोवर त्याच प्रभागात ठेवण्यात याव्यात, इत्यादि.

(४.८) प्रभाग रचना करताना प्रगणक गट शक्यतो फोडू नये. अपवादात्मक परिस्थितीमध्ये प्रभाग रचना करण्याकरिता प्रगणक गट फोडणे आवश्यक असेल व घरयादी उपलब्ध नसेल, तर त्या प्रकरणी सोबतच्या परिशिष्ट-८ मध्ये नमूद केल्याप्रमाणे सर्वेक्षण करून संबंधित क्षेत्रात लोकसंख्या कशाप्रकारे वितरित झाली आहे, हे निश्चित करावे. सर्वेक्षण करताना जनगणना ज्यावेळी झाली त्यावेळी म्हणजे २०११ मध्ये लोकसंख्येचे वितरण कसे होते, हे जाणून घ्यावयाचे

असल्याने सर्वेक्षण करताना २०११ मध्ये जनगणनेच्यावेळी संबंधित व्यक्ती दिलेल्या पत्त्यावर राहात होती किंवा कसे, संबंधित इमारत कधी बांधण्यात आली इत्यादी बाबी लक्षात घ्याव्यात.

(४.९) प्रत्येक प्रभागाच्या सीमारेषेचे वर्णन करताना उत्तर, पूर्व, दक्षिण व पश्चिम अशा दिशा नमूद करून सीमारेषेचे वर्णन करावे. सीमारेषा नमूद करताना शहरातील सर्वसाधारण नागरिकाना प्रभागाची पूर्ण कल्पना येईल याची काळजी घ्यावी.

(४.१०) प्रभाग रचनेमध्ये प्रभागांना अनुक्रमांक देण्यात येतात. प्रभागाचे क्षेत्र चटकन लक्षात यावे याकरिता प्रभागांना अनुक्रमांकासोबत प्रभागाचे नाव देता येईल किंवा कसे हे तपासावे. प्रभागांना नाव देणे हे बंधनकारक नाही. तथापि, महानगरपालिका आयुक्त प्रभागांना नाव देण्याबाबत निर्णय घेऊ शकतात. प्रभागांना नाव द्यावयाचे झाल्यास ते अशाप्रकारे देण्यात यावे जेणेकरुन सदर प्रभाग कोणत्या क्षेत्रातील आहे हे तात्काळ लक्षात येईल. उदा. त्या प्रभागातील प्रसिध्द असलेले महत्वाचे ठिकाण अथवा त्या प्रभागातील सर्वाधिक लोकसंख्या असलेले एखादे नगर अथवा वस्ती, इ.

(४.११) **त्यानंतर प्रारुप प्रभाग रचनेचा प्रस्ताव महानगरपालिका आयुक्त यांनी पुढीलप्रमाणे तयार करावा.**

(i) व्यवस्थित माहिती भरलेले परिशिष्ट-१ ते परिशिष्ट-११

परिशिष्ट १ - सदस्य संख्या व आरक्षणाची परिगणना.
परिशिष्ट २ - हद्दींची व्याप्ती व वर्णनाबाबत.
परिशिष्ट ३ - निवडणूक प्रभागांमध्ये समाविष्ट प्रगणक गट व लोकसंख्या
परिशिष्ट ४ - प्रगणक गटनिहाय माहिती.
परिशिष्ट ५ - अनुसूचित जातीचा प्रभागनिहाय उतरता क्रम.
परिशिष्ट ६ - अनुसूचित जमातीचा प्रभागनिहाय उतरता क्रम.
परिशिष्ट ७ - सदस्य संख्या व आरक्षणाचे एकत्रित विवरणपत्र.
परिशिष्ट ८ - प्रगणक गटाचे विभाजन करताना द्यावयाचे.
परिशिष्ट ९ - सन २००५ चे आरक्षण निश्चित करण्याबाबतचे विवरणपत्र.
परिशिष्ट १० - सन २०१० चे आरक्षण निश्चित करण्याबाबतचे विवरणपत्र

परिशिष्ट ११ - सन २०१५ चे आरक्षण निश्चित करण्याबाबतचे विवरणपत्र.

(ii) गुगल अर्थचा नकाशा, या नकाशावर प्रगणक गटांच्या सीमा हिरव्या रंगाने दर्शवाव्यात. प्रगणक गटांचे क्रमांक व त्या प्रगणक गटांची लोकसंख्या दर्शवावी.

(iii) जनगणना प्रभागांच्या सीमा, निळया रंगाने दर्शवाव्यात.

(iv) नकाशावर शहरातील महत्वाची ठिकाणे, रस्ते, नद्या, नाले, रेल्वे लाईन इत्यादी स्पष्टपणे दर्शवावे.

(v) नवीन निवडणूक प्रभागांच्या हद्दी लाल रंगाने दर्शविण्यात याव्यात.

(vi) नकाशांचा आकार, नकाशावर दर्शविलेले प्रगणक गटांचे क्रमांक, लोकसंख्या, इत्यादी तपशील वाचता येईल या प्रमाणात असावा. नकाशे सुलभपणे हाताळता यावेत याकरिता आवश्यक असल्यास दोन किंवा तीन भागात तयार करावेत.

(vii) प्रत्येक प्रभागाचा स्वतंत्र नकाशा तयार करावा, त्याच्या हद्दी स्पष्टपणे दर्शविण्यात याव्यात. त्या हद्दींवर असणारे रस्ते, नद्या, नाले, रेल्वे लाईन इत्यादी स्पष्टपणे नकाशावर नमूद करावेत.

(viii) प्रत्येक प्रभागामध्ये समाविष्ट झालेले प्रगणक गट व नकाशानुसार त्या प्रभागामध्ये समाविष्ट होणारे प्रगणक गट एकच आहेत, याची खात्री करावी. तसेच जनगणनेकडून प्राप्त झालेली लोकसंख्येची आकडेवारी योग्यरित्या दर्शविण्यात आली आहे, याची खात्री करावी.

५. आरक्षण चक्रानुक्रमे फिरविण्याकरिता मागील निवडणुकांमधील आरक्षणाची निश्चिती करणे-

(i) आरक्षण चक्रानुक्रमे फिरविण्याच्या प्रयोजनार्थ सन २०२० मध्ये होणारी नवी मुंबई, औरंगाबाद, कल्याण-डोंबिवली व कोल्हापूर यांची चौथी तर वसई-विरार महानगरपालिकेची तिसरी निवडणूक आहे. त्यामुळे यथास्थिती सन २००५, २०१० व सन २०१५ मध्ये असलेले प्रभागांचे आरक्षण विचारात घेऊन या निवडणुकीमध्ये आरक्षण चक्रानुक्रमे फिरविणे आवश्यक आहे. याकरिता एखाद्या प्रभागात मागील निवडणुकीत कोणते आरक्षण होते हे निश्चित करताना पुढील कार्यपध्दती अवलंबिण्यात यावी- आरक्षणाकरिता एखादा प्रभाग नवीन आहे किंवा कसे, हे केवळ त्याच्या नावावरुन ठरविण्यात येणार नाही. एखाद्या प्रभागावरील पूर्वीचे आरक्षण ठरविण्यासाठी जे (Enumeration Block) प्रगणक गट त्या प्रभागात समाविष्ट केले गेले आहेत

त्यावरील जास्तीत जास्त समान आरक्षण असलेल्या प्रगणक गटांच्या लगतच्या जनगणनेनुसार असलेल्या एकूण लोकसंख्येची बेरीज घ्यावी. ही लोकसंख्येची बेरीज प्रभागाच्या एकूण लोकसंख्येच्या ५० टक्क्यांपेक्षा अधिक होत असेल तर तो प्रभाग मागील निवडणुकीमध्ये त्याकरिता आरक्षित झाला होता असे मानण्यात येईल व ते आरक्षण त्या प्रभागावर टाकता येणार नाही. मात्र, जास्तीत जास्त समान आरक्षण असलेल्या प्रगणक गटांच्या लगतच्या जनगणनेनुसार असलेल्या एकूण लोकसंख्येची बेरीज प्रभागाच्या एकूण लोकसंख्येच्या ५० टक्क्यांपेक्षा कमी होत असेल तर तो प्रभाग नवीन आहे असे मानण्यात येईल व त्या प्रभागावर कोणतेही आरक्षण टाकता येईल. याकरिता सोबत दिलेल्या परिशिष्ट- ९, १० व ११ मधील विवरणपत्रांच्या आधारे सर्व प्रवर्गांचे (अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती, नागरिकांचा मागासवर्ग प्रवर्ग) तसेच स्त्रियांचे मागील निवडणुकीमधील आरक्षण निश्चित करावे.

(ii) या महानगरपालिकांच्या सन २००५ पर्यंत झालेल्या निवडणुकांमध्ये आरक्षण चक्रानुक्रमे फिरविण्याची कार्यपध्दती अवलंबिण्यात आली नव्हती. मात्र मा. उच्च न्यायालयाने औरंगाबाद जिल्हापरिषद व पंचायत समिती निवडणुकांच्या अनुषंगाने रिट पिटीशन क्र. ५३८६/२००६ (उदय पवार विरुध्द राज्य निवडणूक आयोग व इतर) मध्ये दि. ३ ऑक्टोबर, २००६ रोजी व त्यानंतर रिट पिटीशन क्र. ६३८९/२००६ (प्रशांत बंब विरुध्द महाराष्ट्र राज्य व इतर) (Reported in 2007 (2) BCR 604) मध्ये दिलेल्या निर्णयानुसार महानगरपालिका निवडणुकांमध्ये देखील आरक्षण चक्रानुक्रमे फिरविण्यास सुरुवात केली. सन २०१५ मध्ये औरंगाबाद महानगरपालिकेच्या सार्वत्रिक निवडणुकीदरम्यान मा. उच्च न्यायालय औरंगाबाद खंडपीठ येथे दाखल झालेल्या रिट पिटीशन क्र. ३०१०/२०१५ (प्रशांत देसरडा विरुध्द महाराष्ट्र राज्य व इतर) मध्ये दि. २३ मार्च, २०१५ रोजी दिलेल्या निर्णयामध्ये आयोगाकडून आरक्षण चक्रानुक्रमे फिरविण्यासंदर्भात करण्यात येत असलेली कार्यवाही योग्य असल्याचे नमूद करण्यात आले आहे.

६. अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमातीकरिता आरक्षित प्रभाग निश्चित करणे-

महानगरपालिकच्या निवडणुकीकरिता अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमातीकरिता आरक्षित प्रभाग निश्चित करणे व आरक्षण चक्रानुक्रमे फिरविणे यासंबंधीची कार्यपध्दती पुढीलप्रमाणे असेल :-

(i) **अनुसूचित जातीचे प्रभाग निश्चित करणे** - महानगरपालिका क्षेत्रातील अनुसूचित जातीच्या लोकसंख्येची टक्केवारी ज्या प्रभागांमध्ये सर्वाधिक आहे, त्या प्रभागापासून सुरुवात करून उतरत्या क्रमाने सर्व प्रभाग लावावेत. (परिशिष्ट-५) त्यानंतर यापूर्वीच्या निवडणुकांमध्ये (सन २००५, २०१० व २०१५) सदर आदेशाच्या परिच्छेद ५ मधील तरतुदीनुसार यथास्थिती अनुसूचित जातीकरिता आरक्षित झालेले प्रभाग वगळण्यात यावेत. त्यानंतर अनुसूचित जातीसाठी अनुज्ञेय असलेल्या जागा, उर्वरित प्रभागांपैकी अनुसूचित जातीची टक्केवारी सर्वाधिक असलेल्या प्रभागापासून सुरुवात करून नेमून देण्यात याव्यात. असे करताना सर्व प्रभागांमध्ये यापूर्वीच्या (सन २००५, २०१० व २०१५) निवडणुकीमध्ये आरक्षण देऊन झाले असल्यास पुन्हा उतरत्याक्रमाने असलेल्या पहिल्या प्रभागापासून सुरुवात करावी.

(ii) **अनुसूचित जमातीचे प्रभाग निश्चित करणे** - महानगरपालिका क्षेत्रातील अनुसूचित जमातीच्या लोकसंख्येची टक्केवारी ज्या प्रभागांमध्ये सर्वाधिक आहे, त्या प्रभागापासून सुरुवात करून उतरत्या क्रमाने सर्व प्रभाग लावावेत. (परिशिष्ट-६) त्यानंतर यापूर्वीच्या निवडणुकांमध्ये (सन २००५, २०१० व २०१५) सदर आदेशाच्या परिच्छेद ५ मधील तरतुदीनुसार यथास्थिती अनुसूचित जमातीकरिता आरक्षित झालेले प्रभाग वगळण्यात यावेत. त्यानंतर अनुसूचित जमातीसाठी अनुज्ञेय असलेल्या जागा, उर्वरित प्रभागांपैकी अनुसूचित जमातीची टक्केवारी सर्वाधिक असलेल्या प्रभागापासून सुरुवात करून नेमून देण्यात याव्यात. असे करताना सर्व प्रभागांमध्ये यापूर्वीच्या (सन २००५, २०१० व २०१५) निवडणुकीमध्ये आरक्षण देऊन झाले असल्यास पुन्हा उतरत्याक्रमाने असलेल्या पहिल्या प्रभागापासून सुरुवात करावी.

(iii) परंतु, जर एखादा प्रभाग अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमाती या दोन्हीसाठी आरक्षित होत असेल तर अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमाती यांच्यापैकी ज्यांच्या लोकसंख्येची प्रभागातील टक्केवारी अधिक असेल त्यांच्याकरिता तो प्रभाग आरक्षित होईल व त्यामुळे संबंधित अनुसूचित जाती / जमातीचे आरक्षण उतरत्या क्रमाने पुढील प्रभागात देण्यात येईल.

जर एखाद्या प्रभाग अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमातीकरिता उतरत्या क्रमाने आरक्षित होत असेल आणि अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमाती दोघांचीही त्या प्रभागातील टक्केवारी समान असेल तर तो प्रभाग अनुसूचित जमातीकरिता आरक्षित होईल. कारण अनुसूचित जमातीची लोकसंख्या ही विशिष्ट क्षेत्रामध्येच समाविष्ट असते.

७. प्रारुप प्रभाग रचनेच्या प्रस्तावास मान्यता देणे -

सार्वत्रिक निवडणुकीसाठी तयार करण्यात आलेल्या प्रारुप प्रभाग रचनेची तपासणी आयुक्त, महानगरपालिका तसेच संबंधित विभागीय आयुक्त व जिल्हाधिकारी यांची समिती करेल. प्रारुप प्रभाग रचना राज्य निवडणूक आयोगाच्या आदेशानुसार व योग्य ती दक्षता घेऊन तयार करण्यात आलेली आहे याची तपासणी करुन सदर समिती त्याबाबत राज्य निवडणूक आयोगाने विहित केलेल्या परिशिष्ट -१९ मधील नमुन्यात प्रमाणपत्र देईल. या प्रमाणपत्रासह प्रारुप प्रभाग रचनेचा प्रस्ताव राज्य निवडणूक आयोगाकडे मान्यतेकरिता पाठविण्यात यावा.

८. नागरिकांचा मागासवर्ग प्रवर्ग व महिला (अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती व नागरिकांचा मागासवर्ग प्रवर्गातील महिलांसह) आरक्षणाची सोडत काढणे-

(८.१) राज्य निवडणूक आयोगाने प्रारुप प्रभाग रचनेच्या प्रस्तावास मान्यता दिल्यानंतर महानगरपालिका आयुक्तांनी महानगरपालिका क्षेत्रामध्ये सभा आयोजित करून नागरिकांच्या समोर सोडत पध्दतीने नागरिकांचा मागासवर्ग प्रवर्ग व महिला (अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती व नागरिकांचा मागासवर्ग प्रवर्गातील महिलांसह) राखीव जागांचे आरक्षण निश्चित करावे.

(८.२) महानगरपालिका आयुक्त यांनी त्यांच्या अध्यक्षतेखाली सोडत काढावी.

(८.३) सोडतीचे स्थळ, वेळ व दिनांक यांना मोठया प्रमाणावर प्रसिध्दी द्यावी. (उदा. वृत्तपत्रे, महानगरपालिका मुख्यालय व प्रभाग कार्यालयांचे नोटीस बोर्ड, वेब साईट, इत्यादी) आरक्षणाची सोडत व प्रारुप प्रभाग रचना प्रसिध्दी याकरिता वर्तमानपत्रात द्यावयाच्या सूचनेचा नमुना परिशिष्ट-१२ व १३ मध्ये देण्यात आला आहे.

(८.४) महानगरपालिका निवडणुकांकरिता आरक्षणाची सोडत काढण्याबाबत मार्गदर्शक तत्वे सोबतच्या परिशिष्ट-१४ मध्ये नमूद करण्यात आलेली आहेत.

(८.५) अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती, नागरिकांचा मागासवर्ग प्रवर्ग व महिला यांच्याकरिता आरक्षित असलेले प्रभाग पुढील निवडणुकीमध्ये चक्रानुक्रमे फिरविणे आवश्यक आहे. असे करताना एखाद्या प्रभागात मागील निवडणुकीमध्ये कोणते आरक्षण होते हे सदर आदेशाच्या परिच्छेद ५ मधील तरतुदीनुसार निश्चित करून पुढील निवडणुकीमध्ये ते आरक्षण शक्यतोवर येणार नाही, याची दक्षता घेण्यात यावी.

(८.६) एखाद्या परिस्थितीमध्ये त्याच प्रभागावर जुनेच आरक्षण पुन्हा येणार नाही यासाठी सर्व प्रयत्न झाल्यानंतर ते आरक्षण पुन्हा त्याच प्रभागात येत असेल तर ते येऊ देण्यास हरकत नाही.

(८.७) अनुसूचित जातीच्या महिलांकरिता आरक्षित प्रभाग निश्चित करण्याकरिता अनुसूचित जातीकरिता आरक्षित झालेल्या प्रभागांमधून सोडत काढण्यात यावी. मात्र मागील निवडणुकांमध्ये कोणत्याही प्रवर्गातील महिलांकरिता आरक्षित झालेले प्रभाग त्यावेळी वगळण्यात यावेत. असे मागील निवडणुकांमध्ये कोणत्याही प्रवर्गातील महिलांकरिता आरक्षित असलेले प्रभाग वगळल्यानंतर जर कमी प्रभाग उपलब्ध होत असतील तर ते उर्वरित सर्व प्रभाग अनुसूचित जातीच्या महिलांकरिता थेट आरक्षित होतील. त्यानंतर अनुसूचित जातीकरिता आरक्षित असलेल्या उर्वरित प्रभागांमधून अनुसूचित जातीच्या महिलांकरिता आरक्षित करावयाचे उर्वरित प्रभाग सोडतीने निश्चित करण्यात यावेत. परंतु, असे करताना शक्यतोवर प्रथम सन २००५ मध्ये महिलांकरिता आरक्षित

असलेल्या मात्र, मागील दोन निवडणुकांमध्ये (सन २०१० व २०१५) महिलांकरिता आरक्षित नसलेल्या प्रभागांचा विचार करण्यात यावा व त्यानंतर सन २०१० मध्ये महिलांकरिता आरक्षित असलेल्या मात्र, मागील एका निवडणुकीत (सन २०१५) महिलांकरिता आरक्षित नसलेल्या प्रभागांचा विचार करण्यात यावा. अशा अपरिहार्य परिस्थितीमध्ये काही प्रभागांमध्ये महिला आरक्षण पुन्हा होईल.

(८.८) अनुसूचित जमातीच्या महिलांकरिता आरक्षित प्रभाग निश्चित करण्याकरिता अनुसूचित जमातीकरिता आरक्षित झालेल्या प्रभागांमधून सोडत काढण्यात यावी. मात्र मागील निवडणुकांमध्ये कोणत्याही प्रवर्गातील महिलांकरिता आरक्षित झालेले प्रभाग त्यावेळी वगळण्यात यावेत. असे मागील निवडणुकांमध्ये कोणत्याही प्रवर्गातील महिलांकरिता आरक्षित असलेले प्रभाग वगळल्यानंतर जर कमी प्रभाग उपलब्ध होत असतील तर ते उर्वरित सर्व प्रभाग अनुसूचित जमातीच्या महिलांकरिता थेट आरक्षित होतील. त्यानंतर अनुसूचित जमातीकरिता आरक्षित असलेल्या उर्वरित प्रभागांमधून अनुसूचित जमातीच्या महिलांकरिता आरक्षित करावयाचे उर्वरित प्रभाग सोडतीने निश्चित करण्यात यावेत. परंतु, असे करताना शक्यतोवर प्रथम सन २००५ मध्ये महिलांकरिता आरक्षित असलेल्या मात्र, मागील दोन निवडणुकांमध्ये (सन २०१० व २०१५) महिलांकरिता आरक्षित नसलेल्या प्रभागांचा विचार करण्यात यावा व त्यानंतर सन २०१० मध्ये महिलांकरिता आरक्षित असलेल्या मात्र, मागील एका निवडणुकीत (सन २०१५) महिलांकरिता आरक्षित नसलेल्या प्रभागांचा विचार करण्यात यावा. अशा अपरिहार्य परिस्थितीमध्ये काही प्रभागांमध्ये महिला आरक्षण पुन्हा होईल.

(८.९) नागरिकांचा मागासवर्ग प्रवर्ग व महिलांसाठी (नागरिकांच्या मागासवर्ग प्रवर्गातील महिलांसह) आरक्षण चक्रानुक्रमे निश्चित करताना यापूर्वी झालेल्या सार्वत्रिक निवडणुकांच्यावेळी ज्या प्रभागांमध्ये आरक्षण आले असेल ते प्रभाग वगळून सोडत काढण्यात यावी. याकरिता

नागरिकांच्या मागासवर्ग प्रवर्गाचे व महिलांचे आरक्षण चक्रानुक्रमे फिरवून सोडत काढताना अनुसरावयाची कार्यपध्दती पुढीलप्रमाणे राहील :-

(अ) प्रथम सर्व प्रभागांपैकी या निवडणुकीमध्ये अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमातीकरिता आरक्षित झालेले प्रभाग वगळण्यात यावेत.

(ब) त्यानंतर उर्वरित प्रभागांमधून मागील निवडणुकांमध्ये (यथास्थिती सन २००५, २०१० व २०१५) नागरिकांच्या मागासवर्ग प्रवर्गाकरिता आरक्षित असलेले प्रभाग वगळण्यात यावेत.

(क) यानंतर शिल्लक राहिलेल्या प्रभागांमधून, **नागरिकांचा मागासवर्ग प्रवर्गातील स्त्रियांव्यतिरिक्त उर्वरित प्रभाग** (म्हणजेच नागरिकांचा मागासवर्ग प्रवर्गाकरिता आरक्षित करावयाच्या एकूण संख्येमधून नागरिकांच्या मागासवर्ग प्रवर्गाच्या स्त्रियांकरिता आरक्षित करावयाची संख्या वजा केल्यानंतर येणाऱ्या संख्येइतके प्रभाग) सोडतीने निश्चित करण्यात यावेत.

(ड) यानंतर उर्वरित प्रभागांच्या चिठ्ठयांमधून मागील निवडणुकांमध्ये कोणत्याही प्रवर्गातील स्त्रियांकरिता आरक्षित असलेले प्रभाग वगळून शिल्लक राहिलेल्या प्रभागांमधून नागरिकांच्या मागासवर्ग प्रवर्गातील स्त्रियांची सोडत काढण्यात यावी.

(इ) मात्र, जर उर्वरित प्रभागांच्या चिठ्ठयांमधून मागील निवडणुकीमध्ये कोणत्याही प्रवर्गातील स्त्रियांकरिता आरक्षित असलेले प्रभाग वगळून शिल्लक राहिलेल्या प्रभागांची संख्या नागरिकांच्या मागासवर्ग प्रवर्गातील स्त्रियांकरिता आरक्षित पदांच्या संख्येपेक्षा कमी असल्यास, शिल्लक राहिलेले सर्व प्रभाग नागरिकांच्या मागासवर्ग प्रवर्गातील स्त्रियांकरिता आरक्षित होतील व नागरिकांच्या मागासवर्ग प्रवर्गातील स्त्रियांकरिता आरक्षित करावयाचे उर्वरित प्रभाग, वगळण्यात आलेल्या प्रभागांमधून सोडतीने निश्चित करण्यात येतील. परंतु, असे करताना शक्यतोवर प्रथम सन २००५ मध्ये

महिलांकरिता आरक्षित असलेल्या मात्र, मागील दोन निवडणुकांमध्ये (सन २०१० व २०१५) महिलांकरिता आरक्षित नसलेल्या प्रभागांचा विचार करण्यात यावा व त्यानंतर सन २०१० मध्ये महिलांकरिता आरक्षित असलेल्या मात्र, मागील एका निवडणुकीत (सन २०१५) महिलांकरिता आरक्षित नसलेल्या प्रभागांचा विचार करण्यात यावा. अशा अपरिहार्य परिस्थितीमध्ये काही प्रभागांमध्ये महिला आरक्षण पुन्हा होईल.

(फ) यानंतर अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती व नागरिकांच्या मागासवर्ग प्रवर्गाचे प्रभाग वगळून, उर्वरित प्रभागांच्या चिठ्ठयांमधून मागील निवडणुकीमध्ये कोणत्याही प्रवर्गातील स्त्रियांकरिता आरक्षित असलेले प्रभाग वगळून शिल्लक राहिलेल्या प्रभागांमधून सर्वसाधारण स्त्रियांकरिता आरक्षित प्रभागांची सोडत काढण्यात यावी.

(ग) शिल्लक राहिलेल्या प्रभागांची संख्या सर्वसाधारण स्त्रियांकरिता आरक्षित पदांच्या संख्येपेक्षा कमी असल्यास, शिल्लक राहिलेले सर्व प्रभाग सर्वसाधारण स्त्रियांकरिता आरक्षित होतील व सर्वसाधारण स्त्रियांकरिता आरक्षित करावयाचे उर्वरित प्रभाग वगळण्यात आलेल्या प्रभागांमधून (मागील निवडणुकांमध्ये महिला आरक्षण असल्यामुळे) सोडतीने निश्चित करण्यात येतील. परंतु, असे करताना शक्यतोवर प्रथम सन २००५ मध्ये महिलांकरिता आरक्षित असलेल्या मात्र, मागील दोन निवडणुकांमध्ये (सन २०१० व २०१५) महिलांकरिता आरक्षित नसलेल्या प्रभागांचा विचार करण्यात यावा व त्यानंतर सन २०१० मध्ये महिलांकरिता आरक्षित असलेल्या मात्र, मागील एका निवडणुकीत (सन २०१५) महिलांकरिता आरक्षित नसलेल्या प्रभागांचा विचार करण्यात यावा. अशा अपरिहार्य परिस्थितीमध्ये काही प्रभागांमध्ये महिला आरक्षण पुन्हा होईल.

(८.१०) सोडतीनुसार आरक्षित झालेल्या जागांचा तपशील परिशिष्ट-१५ व १६ मध्ये नमूद करावा.

(८.११) सोडतीचा निकाल वेबसाईटवर टाकण्यात यावा.

९. प्रारुप प्रभाग रचना प्रसिध्द करणे

(९.१) "महाराष्ट्र नगर परिषदा, नगर पंचायती व औद्योगिक नगरी अधिनियम, १९६५" मधील तरतुदीनुसार सर्व आरक्षण नमूद करूनच प्रारुप प्रभाग रचना प्रसिध्द करण्यात येते. त्याच धर्तीवर महानगरपालिका निवडणुकांकरितासुध्दा सोडतीमध्ये आलेले आरक्षण नमूद करूनच प्रारुप प्रभाग रचना प्रसिध्द करण्यात येते. यासंदर्भात राज्य निवडणूक आयोगाकडून राबविण्यात येत असलेली ही कार्यपध्दती योग्य असल्याचे मुंबई उच्च न्यायालयाने अहमदनगर महानगरपालिकेशी संबंधित रिट पिटीशन क्रमांक- ३६४८/२००८ मध्ये दिलेल्या निर्णयात नमूद केले आहे. सर्व स्थानिक स्वराज्य संस्थांमध्ये समान पध्दतीचा अवलंब करणे योग्य असल्याने, नागरिकांचा मागासवर्ग व महिला (अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती व नागरिकांच्या मागासवर्ग प्रवर्ग महिलांसह) यांच्याकरिता कोणते प्रभाग आरक्षित होतील, हे निश्चित करण्यात येईल व त्यानंतर सदर आरक्षण नमूद करूनच प्रारुप प्रभाग रचनेची अधिसूचना प्रसिध्द करण्यात यावी.

(९.२) महिला व नागरिकांच्या मागासवर्ग प्रवर्गाची सोडत काढल्यानंतर प्रारुप प्रभाग रचना महानगरपालिका आयुक्त यांनी शासन राजपत्रात प्रसिध्द करावी. (मराठी व इंग्रजीमध्ये) (याबाबतच्या अधिसूचनेचा नमुना परिशिष्ट-१७ व १८ मध्ये देण्यात आलेला आहे.)

(९.३) प्रारुप प्रभाग रचनेची अधिसूचना व त्यावर हरकती व सूचना स्विकारण्याचा कालावधी व त्या कोणामार्फत स्विकारण्यात येतील यांचा तपशील यास व्यापक प्रसिध्दी द्यावी. (उदा. वृत्तपत्रे, महानगरपालिका व प्रभाग कार्यालयांचे नोटीस बोर्ड, वेबसाईट, इत्यादी)

(९.४) प्रारुप प्रभाग रचनेवर प्राप्त होणाऱ्या सर्व हरकती व सूचनांची योग्यरितीने दखल घेण्यात येईल, याची उपाययोजना महानगरपालिका आयुक्तांनी करावी. (उदा. प्राप्त होणाऱ्या हरकती व सूचनांची नोंदवही ठेवणे, हरकती कोणामार्फत स्विकारण्यात येतील यांची निश्चिती, प्रत्येक हरकती व सूचनांना क्रमांक देणे, हरकतीचे स्वरुप नमूद करणे, इत्यादी)

१०. प्रारुप प्रभाग रचनेवर प्राप्त झालेल्या हरकती व सूचनांवर सुनावणी देणे-

(१०.१) राज्य निवडणूक आयुक्त किंवा त्यांनी प्राधिकृत केलेले सक्षम प्राधिकारी, प्राप्त झालेल्या हरकती व सूचनांवर निश्चित केलेल्या स्थळी व नेमून दिलेल्या दिनांकास / कालावधीमध्ये सुनावणी देतील.

(१०.२) या सुनावणीकरिता सर्व व्यवस्था (उदा. हरकतदारांना सुनावणीची लेखी नोटीस देणे, उपस्थितांची स्वाक्षरी घेणे, सुनावणीचे विवरणपत्र ठेवणे, सुनावणीच्या ठिकाणी व्हिडिओ चित्रीकरणाची व्यवस्था करणे, इत्यादी) महानगरपालिका आयुक्त यांनी करावी.

(१०.३) सुनावणीच्यावेळी केलेली प्रारुप प्रभाग रचना व आरक्षण सर्वांना दिसेल अशाप्रकारे स्क्रीनवर दर्शविण्यात यावी. प्रभागांच्या हद्दीबाबत असलेल्या हरकतींसंदर्भात गुगल अर्थच्या नकाशावर सध्याचे प्रारुप प्रभाग व हरकतदाराने प्रभागांच्या हद्दीमध्ये मागणी केलेले बदल स्क्रीनवर दाखविण्यात यावेत.

(१०.४) हरकती व सूचनांना सुनावणी देणाऱ्या सक्षम प्राधिकाऱ्याने प्रत्येक तक्रार व सूचनांची दखल घेऊन नियमाप्रमाणे योग्य ते अभिप्राय देणे आवश्यक आहे. अंतिम प्रभाग रचना शासन राजपत्रात प्रसिध्द करण्यात येते. त्यामुळे त्यांनी घेतलेला निर्णय अर्जदारास स्वतंत्ररित्या कळविण्याची आवश्यकता नाही.

११. अंतिम प्रभाग रचना तयार करणे व त्यास मान्यता घेऊन प्रसिध्दी देणे-

(११.१) सुनावणी देणारे प्राधिकारी व महानगरपालिका आयुक्त यांनी सुनावणीनंतर तयार केलेला प्रस्ताव राज्य निवडणूक आयोगाकडे अंतिम मान्यतेसाठी सादर करावा.

(११.२) राज्य निवडणूक आयोगाने प्रस्तावास मान्यता दिल्यानंतर त्यानुसार प्रभाग रचनेच्या प्रस्तावात (सर्व विवरणपत्रे, नकाशे व अधिसूचना) योग्य ते बदल महानगरपालिका आयुक्त यांनी करावेत.

(११.३) त्यानंतर अंतिम प्रभाग रचनेची अधिसूचना राज्य निवडणूक आयोगाकडून महानगरपालिका आयुक्तांमार्फत शासन राजपत्रात प्रसिध्द करण्यात येईल.

(११.४) या अंतिम अधिसूचनेला व्यापक प्रसिध्दी द्यावी. (उदा. वृत्तपत्रे, महानगरपालिका व प्रभाग कार्यालयांचे नोटीस बोर्ड / वेब साईट, राज्य निवडणूक आयोगाची वेबसाईट, इत्यादी) अंतिम प्रभाग रचनेच्या राजपत्रात प्ररिध्द झालेल्या अधिसूचनेच्या दोन प्रती राज्य निवडणूक आयोगास पाठविण्यात याव्यात.

(११.५) राज्य निवडणूक आयोगाच्या आदेश क्रमांक-रानिआ/मनपा-२०१२/प्र.क्र.२३/का-५, दिनांक-१७ जुलै, २०१२ नुसार प्रभाग रचनेच्या (दोन्ही प्रारुप व अंतिम) प्रसिध्द करण्यात येणाऱ्या नकाशांवर महानगरपालिका आयुक्त तसेच संबंधित नगर रचनाकार (यथास्थिती सहायक संचालक, नगर रचनाकार) यांची स्वाक्षरी असणे आवश्यक आहे. तसेच सर्व परिशिष्टांवर महानगरपालिका आयुक्तांची स्वाक्षरी आवश्यक राहील.

१२. सर्वसाधारण-

या आदेशासंदर्भात कोणतीही अडचण अथवा शंका असल्यास यासंदर्भात खुलासा करण्याचे अधिकार राज्य निवडणूक आयोगाचे असतील.

(यु. पी. एस. मदान)
राज्य निवडणूक आयुक्त,
महाराष्ट्र

सहपत्र :- परिशिष्ट १ ते ११ (प्रारुप प्रभाग रचनेच्या प्रस्तावाबाबत)
परिशिष्ट १२ व १३ (सोडतीच्या जाहीर सूचनेचा मराठी व इंग्रजी नमुना)
परिशिष्ट १४ (सोडत काढण्याबाबतची मार्गदर्शक तत्वे)
परिशिष्ट १५ व १६ (सोडतीनंतर भरावयाची विवरणपत्रे)
परिशिष्ट १७ व १८ (प्रारुप प्रभाग रचना राजपत्रात प्रसिध्द करण्याकरिता मार्गदर्शक नमुना)
परिशिष्ट-१९ (विभागीय आयुक्त, जिल्हाधिकारी व महानगरपालिका आयुक्त यांच्या समितीने द्यावयाच्या प्रमाणपत्राचा नमुना)

प्रति,

१. सचिव (२), नगर विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई
२. आयुक्त, महानगरपालिका, नवी मुंबई, औरंगाबाद, कल्याण-डोंबिवली, कोल्हापूर व वसई-विरार

३. विभागीय आयुक्त, कोकण, औरंगाबाद, पुणे
४. जिल्हाधिकारी, ठाणे, औरंगाबाद, कोल्हापूर व पालघर
५. राज्य निवडणूक आयोगातील सर्व कार्यासने
६. राज्य निवडणूक आयोगाचे मुंबई उच्च न्यायालयाचे (औरंगाबाद खंडपीठासह)वकील
७. निवड नस्ती.

परिशिष्ट – १ (सदस्य संख्या व आरक्षणाची परिगणना)

महानगरपालिका सार्वत्रिक निवडणूक २०२०

१. महानगरपालिकेचे नाव –

२. महानगरपालिका क्षेत्राची एकूण लोकसंख्या
(लगतच्या जनगणनेनुसार) –

३. अनुसूचित जातीची लोकसंख्या –
(लगतच्या जनगणनेनुसार)

४. अनुसूचित जमातीची लोकसंख्या –
(लगतच्या जनगणनेनुसार)

५. निवडून द्यावयाच्या महानगरपालिका
सदस्यांची संख्या –

६. प्रभागांची एकूण संख्या –

७. प्रभागाची सरासरी लोकसंख्या

$$\text{सूत्र} = \frac{\text{महानगरपालिकेची एकूण लोकसंख्या (अनु.क्र.२)}}{\text{महानगरपालिकेची एकूण सदस्य संख्या (अनु.क्र.५)}}$$

प्रभागांची संख्या	सरासरी लोकसंख्या	कमाल (+) १०%	किमान (-) १०%

८. अनुसूचित जातीकरीता राखून ठेवावयाचे एकूण प्रभाग –
(स्त्रियांसाठी राखून ठेवावयाच्या जागा धरुन)

$$\left(\text{सूत्र} = \frac{\text{अनुसूचित जातींची लोकसंख्या}}{\text{एकूण लोकसंख्या}} \times \text{एकूण सदस्य संख्या}\right)$$

९. अनुसूचित जमातीकरीता राखून ठेवावयाचे एकूण प्रभाग –
(स्त्रियांसाठी राखून ठेवावयाच्या जागा धरुन)

$$\left(\text{सूत्र} = \frac{\text{अनुसूचित जमातींची लोकसंख्या}}{\text{एकूण लोकसंख्या}} \times \text{एकूण सदस्य संख्या}\right)$$

१०.नागरिकांच्या मागासवर्गासाठी राखून ठेवावयाच्या
एकूण जागा (स्त्रियांसाठी राखून ठेवावयाच्या जागा धरुन)

(सूत्र = अनुक्रमांक ५ मधील एकूण सदस्य संख्या × $\frac{२७}{१००}$)

११.अ) स्त्रियांसाठी राखून ठेवावयाच्या एकूण जागा

(सूत्र = $\frac{\text{एकूण सदस्य संख्या}}{2}$)

ब) स्त्रियांसाठी राखून ठेवावयाच्या एकूण जागांची विभागणी

१.अनुसूचित जातीसाठी

(सूत्र = $\frac{\text{अनुसूचित जातींची आरक्षित सदस्य संख्या}}{2}$)

२. अनुसूचित जमातीसाठी

(सूत्र = $\frac{\text{अनुसूचित जमातींची आरक्षित सदस्य संख्या}}{2}$)

३. नागरिकांच्या मागासवर्गासाठी

(सूत्र = $\frac{\text{नागरिकांच्या मागसवर्ग प्रवर्गासाठी आरक्षित सदस्य संख्या}}{2}$)

४.स्त्रियांसाठी उपलब्ध होणा-या उर्वरित जागा

(सूत्र = अ.क्र. ११ (अ) - [अ.क्र.११ (ब१) + ११ (ब२) + ११ (ब३)])

५. एकूण

१२. अराखीव

(सूत्र = अ.क्र. ५ - [अ.क्र.८ + अ.क्र.९ + अ.क्र.१० + अ.क्र.११ (ब४)])

सही

आयुक्त, ... महानगरपालिका

टीप :- स्त्रियांकरिता राखून ठेवावयाच्या जागांच्या संख्येची गणना करताना ०.५० हा अपूर्णांक पुढील संख्येस पूर्णांकित करण्यात यावा.

परिशिष्ट २ (हद्दींची व्याप्ती व वर्णनाबाबत)

महानगरपालिका सार्वत्रिक निवडणूक -

प्रभाग क्रमांक	प्रभागाचे नाव असल्यास	प्रभागाची व्याप्ती (प्रभागातील थोडक्यात महत्त्वाची ठिकाणे/परिसर/नगरे इ. नमूद करावीत)	प्रभागाच्या सीमा	आरक्षणाची स्थिती किती जागा कोणत्या प्रवर्गासाठी जसे अनु.जाती / अनु.जमाती / नागरिकांच्या मागासवर्गासाठी व स्त्रियांसाठी (अनु.जाती / अनु. जमाती /नागरिकांच्या मागासवर्ग स्त्रियांसाठी धरुन)
१	२	३	४	५
प्रभाग क्रमांक - लोकसंख्या- एकूण - अ.जा. - अ.ज. -			उत्तर - पूर्व - दक्षिण - पश्चिम -	

सही

आयुक्त, ...महानगरपालिका

टीप - हा नमुना इंग्रजी व मराठी दोन्ही भाषांमध्ये असावा.

परिशिष्ट 3 (निवडणूक प्रभागांमध्ये समाविष्ट प्रगणक गट व लोकसंख्या)					
ELECTION WARDWISE INFORMATION					
.... MUNICIPAL CORPORATION					
Election Ward No.	Census Enumaration		Total Population	SC Population	ST Population
	Ward No.	Block No.			
1					
Total					
2					
Total					
3					

सही

आयुक्त, ...महानगरपालिका

परिशिष्ट ४ (प्रगणक गटनिहाय माहिती)						
ENUMARATION BLOCKWISE INFORMATION						
………………… MUNICIPAL CORPORATION						
SR. No.	Enumaration Ward No.	Enumaration Block No.	Total Population	SC	ST	WARD NO. IN Which the EB is included

सही
आयुक्त, ………महानगरपालिका

नमुना विवरणपत्र						
………………… MUNICIPAL CORPORATION						
SR. No.	Enumaration Ward No.	Enumaration Block No.	Total Population	SC	ST	WARD NO. IN Which the EB is included
१	१	१	..	...	...	१
२	१	३	..	...	...	५
३	१	४	..	...	...	१
४	२	१	..	...	...	६
५	२	२	..	...	...	६
६	२	३	..	...	...	२
७	२	४	..	...	...	२
.	.					
.	.					
	याप्रमाणे	याप्रमाणे				

परिशिष्ट ५ (अनुसूचित जातीचा प्रभागनिहाय उतरता क्रम)						
………………… MUNICIPAL CORPORATION						
STATEMENT SHOWING SHEDULE CASTE DESCEDING ORDER						
SR. No.	Ward No.	Total	SC	ST	SC%	RESVN

सही
आयुक्त, ………महानगरपालिका

परिशिष्ट ६ (अनुसूचित जमातीचा प्रभागनिहाय उतरता क्रम)						
………………… MUNICIPAL CORPORATION						
STATEMENT SHOWING SHEDULE TRIBE DESCEDING ORDER						
SR. No.	Ward No.	Total	SC	ST	ST%	RESVN

सही
आयुक्त, ………महानगरपालिका

परिशिष्ट ७ (सदस्य संख्या व आरक्षणाचे एकत्रित विवरणपत्र)

महानगरपालिका सार्वत्रिक निवडणूक सन २०२०

. . . . . महानगरपालिका प्रभाग रचना

लोकसंख्या			सरासरी	
एकूण	अनुसुचित जाती	अनुसुचित जमाती	किमान	
			कमाल	

एकूण सदस्य संख्या व आरक्षण

एकूण सदस्य	अनुसुचित जाती	अनुसुचित जमाती	नागरिकांचा मागासवर्ग प्रवर्ग	सर्वसाधारण
पैकी स्त्रियांसाठी आरक्षित पदे				

									पदांचे आरक्षण	
अ.क्र.	नवीन प्रभागाचा क्रमांक	एकूण लोकसंख्या	अनुसुचित जाती लोकसंख्या	अनुसुचित जमाती लोकसंख्या	अनुसुचित जातीच्या लोकसंख्येची टक्केवारी	अनुसुचित जमाती लोकसंख्येची टक्केवारी	अनुसुचित जातीच्या लोकसंख्येच्या टक्केवारीनुसार उतरत्या क्रमाने अनुक्रमांक	अनुसुचित जमातीच्या लोकसंख्येच्या टक्केवारीनुसार उतरत्या क्रमाने अनुक्रमांक	आरक्षण	स्त्रियांसाठी असल्यास
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११

सही

आयुक्त ------------ महानगरपालिका

परिशिष्ट - ८ (प्रगणक गटाचे विभाजन करताना द्यावयाचे)

जनगणना प्रभाग क्रमांक ----------- पैकी प्रगणक गट क्रमांक ------- फोडणे आवश्यक ठरेल त्याची चौकशी करुन लोकसंख्या निश्चित केली त्याचा तपशिल

सर्वेक्षण केल्याची तारीख :------------------

अ.क्र.	जनगणना घर क्रमांक	कुटुंब प्रमुखाचे नाव	सन २०११ ची लोकसंख्या	अनुसूचित जाती (असल्यास लोकसंख्या)	अनुसूचित जमाती (असल्यास लोकसंख्या)
१	२	३	४	५	६
	एकूण				

	एकूण	अनुसूचित जाती	अनुसूचित जमाती
१. प्रगणक गटाची लोकसंख्या			
२. फोडलेल्या प्रगणक गटाचे सर्वेक्षण प्रमाणे निश्चित केलेली लोकसंख्या (वजा)			
३. लगतच्या निवडणूक प्रभागांसाठी विचारात घ्यावयाची उर्वरित लोकसंख्या (वरील १ - २)			

उपायुक्त
-------------महानगरपालिका

आयुक्त
-------------महानगरपालिका

परिशिष्ट ९

(सन २००५ चे आरक्षिण निश्चित करण्याबाबतचे विवरणपत्र)

_____________महानगरपालिका सार्वत्रिक निवडणूक सन २०२०

नवीन प्रभाग क्रमांक .-------------------

अ.क्र.	सन २०११ च्या जनगणनेनुसार			सन २००५ चे आरक्षण *		शेरा
	जनगणना प्रभाग क्रमांक	प्रगणक गट क्रमांक	लोकसंख्या	आरक्षण	स्त्री असल्यास	
१						
२						
३						
४						
५						
६						
७						
८						
९						
१०						
		एकूण लोकसंख्या				
		५० टक्के लोकसंख्या				

* सन २००५ च्या निवडणुकीत सदर प्रगणक गटावर जे आरक्षण होते ते नमूद करावे.

समान आरक्षण असलेल्या प्रगणक गटांवरील लोकसंख्येची बेरीज :-		
समान आरक्षणाचा प्रवर्ग :-		

जर समान आरक्षण असलेल्या प्रगणक गटांवरील लोकसंख्येची बेरीज नवीन प्रभागाच्या लोकसंख्येच्या ५० टक्क्यापेक्षा अधिक असेल तर तो प्रभाग सन २००५ च्या निवडणुकीत त्या प्रवर्गाकरिता आरक्षित होता असे मानण्यात येईल त्यानुसार प्रवर्ग नमूद करावा :-

जर महीलांचे आरक्षण असलेल्या प्रगणक गटांवरील लोकसंख्येची बेरीज नवीन प्रभागाच्या लोकसंख्येच्या ५० टक्क्यापेक्षा अधिक असेल तर तो प्रभाग सन २००५ च्या निवडणुकीत महीलांकरीता आरक्षित होता असे मानण्यात येईल त्यानुसार नमूद करावे :-

सही

आयुक्त ----------- महानगरपालिका

परिशिष्ट १०

(सन २०१० चे आरक्षण निश्चित करण्याबाबतचे विवरणपत्र)

__________महानगरपालिका सार्वत्रिक निवडणूक सन २०२०

नवीन प्रभाग क्रमांक .-------------------

अ.क्र.	सन २०११ च्या जनगणनेनुसार			सन २०१० चे आरक्षण *		शेरा
	जनगणना प्रभाग क्रमांक	प्रगणक गट क्रमांक	लोकसंख्या	आरक्षण	स्त्री असल्यास	
१						
२						
३						
४						
५						
६						
७						
८						
९						
१०						

एकूण लोकसंख्या	
५० टक्के लोकसंख्या	

* सन २०१० च्या निवडणुकीत सदर प्रगणक गटावर जे आरक्षण होते ते नमूद करावे.

समान आरक्षण असलेल्या प्रगणक गटांवरील लोकसंख्येची बेरीज :-		
समान आरक्षणाचा प्रवर्ग :-		

जर समान आरक्षण असलेल्या प्रगणक गटांवरील लोकसंख्येची बेरीज नवीन प्रभागाच्या लोकसंख्येच्या ५० टक्क्यापेक्षा अधिक असेल तर तो प्रभाग सन २०१० च्या निवडणुकीत त्या प्रवर्गाकरिता आरक्षित होता असे मानण्यात येईल त्यानुसार प्रवर्ग नमूद करावा :-	
जर महीलांचे आरक्षण असलेल्या प्रगणक गटांवरील लोकसंख्येची बेरीज नवीन प्रभागाच्या लोकसंख्येच्या ५० टक्क्यापेक्षा अधिक असेल तर तो प्रभाग सन २०१० च्या निवडणुकीत महीलांकरीता आरक्षित होता असे मानण्यात येईल त्यानुसार नमूद करावे :-	

सही

आयुक्त ----------- महानगरपालिका

परिशिष्ट ११

(सन २०१५ चे आरक्षण निश्चित करण्याबाबतचे विवरणपत्र)

_____________महानगरपालिका सार्वत्रिक निवडणूक सन २०२०

नवीन प्रभाग क्रमांक .-------------------

अ.क्र.	सन २०११ च्या जनगणनेनुसार			सन २०१५ चे आरक्षण *		शेरा
	जनगणना प्रभाग क्रमांक	प्रगणक गट क्रमांक	लोकसंख्या	आरक्षण	स्त्री असल्यास	
१						
२						
३						
४						
५						
६						
७						
८						
९						
१०						
		एकूण लोकसंख्या				
		५० टक्के लोकसंख्या				

* सन २०१५ च्या निवडणुकीत सदर प्रगणक गटावर जे आरक्षण होते ते नमूद करावे.

समान आरक्षण असलेल्या प्रगणक गटांवरील लोकसंख्येची बेरीज :-		
समान आरक्षणाचा प्रवर्ग :-		

जर समान आरक्षण असलेल्या प्रगणक गटांवरील लोकसंख्येची बेरीज नवीन प्रभागाच्या लोकसंख्येच्या ५० टक्क्यापेक्षा अधिक असेल तर तो प्रभाग सन २०१५ च्या निवडणुकीत त्या प्रवर्गाकरिता आरक्षित होता असे मानण्यात येईल त्यानुसार प्रवर्ग नमूद करावा :-

जर महीलांचे आरक्षण असलेल्या प्रगणक गटांवरील लोकसंख्येची बेरीज नवीन प्रभागाच्या लोकसंख्येच्या ५० टक्क्यापेक्षा अधिक असेल तर तो प्रभाग सन २०१५ च्या निवडणुकीत महीलांकरीता आरक्षित होता असे मानण्यात येईल त्यानुसार नमूद करावे :-

सही

आयुक्त ----------- महानगरपालिका

परिशिष्ट १२

(सोडत व प्रारुप प्रभाग रचना प्रसिध्दी - जाहीर सूचनेचा नमुना-मराठी)

महानगरपालिका सार्वत्रिक निवडणूक २०२०

जाहीर सूचना

---------- महानगरपालिकेच्या सन २०२०मध्ये होणा-या सार्वत्रिक निवडणुकीसाठी अनुसूचित जाती महिला, अनुसूचित जमाती महिला, नागरिकांचा मागासवर्ग प्रवर्ग/नागरिकांचा मागासवर्ग प्रवर्गातील महिला व सर्वसाधारण महिलांसाठी आरक्षण निश्चित करण्याकरीता सोडत काढणे, तसेच प्रभाग रचनेचे प्रारुप प्रसिध्द करण्यासाठी खालीलप्रमाणे कार्यक्रम जाहीर करण्यात येत आहे :-

१	आरक्षण सोडत दिनांक	वार --------- दिनांक --------- सकाळी ------- वा. स्थळ - ----------- ------------
२	प्रभाग रचनेचे प्रारुप प्रसिध्द करण्याचा दिनांक	-----वार, दिनांक ------
३	हरकती व सूचना सादर करण्याचा कालावधी (हरकती व सूचना महानगरपालिका आयुक्त यांच्याकडे निवडणूक कार्यालय अथवा संबंधित प्रभाग कार्यालयाचे मुख्यालय येथे सादर करावयात)	-----वार, दिनांक --------- ते -----वार, दिनांक --------- (दुपारी ३.०० वा.पर्यंत)

टीप : हरकती व सूचना दाखल करणा-या नागरीकांना सुनावणी करीता उपस्थित राहण्यासाठी स्वतंत्रपणे कळविण्यात येईल.

ठिकाण :------------- **आयुक्त,**

दिनांक :------------- **---------महानगरपालिका**

परिशिष्ट १३

(सोडत व प्रारुप प्रभाग रचना प्रसिध्दी – जाहीर सूचनेचा नमुना-इंग्रजी)

--------------------- MUNICIPAL CORPORATION

GENERAL ELECTION 2020

PUBLIC NOTICE

For the General Election of ----------------- Municipal Corporation to be held in the year - 2020, The Programme for the Draw of lots for reservation of seats in the category of the Scheduled Caste (women), Scheduled Tribes (women), Backward Class of citizens, Backward Class of citizens(women), Women from General Category and for the publication of draft ward formation is as below.

1	Date of the Draw for the reservation	Date ----------- At --------- a.m Place --------------------- --------------------- ---------------------
2	Date of publishing the draft copy of ward formation	--------day, Date – --------------
3	Last date of submitting Objections & Suggestions (To be submitted to The Municipal Commissioner for Objections & Suggestion, in Election Office or concerned ward Office)	---------day, Date---------------- to ----------day,Date----------------- (upto 3.00 p.m.)
Note : The Citizens who have filed Objections & Suggestions will be informed separately for the hearing to attend.		

Place :-

Date :

Commissioner,

------------Municipal Corporation

परिशिष्ट १४

(महानगरपालिका निवडणूकांकरीता आरक्षणाची सोडत काढण्याबाबत मार्गदर्शक तत्त्वे)

१. महानगरपालिकेच्या आरक्षणाची सोडत राज्य निवडणूक आयोगाने नेमून दिलेल्या दिवशी काढण्यात यावी.

२. सोडतीच्या तीन ते चार दिवस अगोदर सोडतीची रंगीत तालीम निश्चितपणे करण्यात यावी.

३. सोडतीचे इतिवृत्त लिहिण्यात यावे.

४. सोडत महानगरपालिका आयुक्त यांच्या उपस्थितीत पार पाडण्यात यावी.

५. सोडतीसाठी व प्रारुप प्रभाग रचना प्रसिध्दीसाठी करावयाच्या जाहिर सूचनेचा नमुना राज्य निवडणूक आयोगाने परिशिष्टांमध्ये विहित केल्यानुसार राहील. ही सूचना सोडतीच्या दोन/तीन दिवस आधी किमान दोन स्थानिक वृत्तपत्रात प्रसिध्द करण्यात यावी.

६. सोडतीसाठी पारदर्शक ड्रम वापरण्यात यावा.

७. ड्रममध्ये टाकावयाच्या चिठ्ठयांचा आकार कमीत कमी **A4** या आकाराचा असावा.

८. चिठ्ठी रोल करुन त्यावर लावण्यात येणारे रबर बॅण्ड एकाच रंगाचे असावे व ते चिठ्ठीच्या मध्यभागी लावावेत.

९. सोडतीच्यावेळी सर्व प्रभाग दर्शविणारा एकत्रित नकाशा तसेच प्रत्येक प्रभागाचा हद्दी दर्शविणारा स्वतंत्र नकाशा ठळकपणे दिसेल अशारितीने लावून ठेवावा. प्रत्येक प्रभागाच्या सीमा सोडतीच्या वेळी स्पष्ट करण्यात याव्यात.

१०.सोडत शालेय विद्यार्थ्यांच्या हस्ते काढण्यात यावी.

११.कोणत्या पदांच्या आरक्षणाची सोडत कोणत्या प्रभागातून कशाप्रकारे काढण्यात येणार आहे याची सविस्तर माहिती दर्शविणारे पत्रक तयार करून सर्व उपस्थितांना वाटण्यात यावे तसेच त्याला पुरेशी प्रसिद्धी देण्यात यावी.

१२.सोडतीमध्ये आलेला जागा क्रमांक प्रोजेक्टरद्वारे मोठया पडद्यावर दाखविण्यात यावा.

१३.संपूर्ण सोडत प्रक्रियेचे व्हिडीओ चित्रिकरण करण्यात यावे.

१४.सोडतीचे प्रक्षेपण स्थानिक केबल टि.व्ही. वर करावे.

१५.नागरिकांना सविस्तर माहिती देण्यासाठी एक प्रसिद्धीपत्रक तयार करुन त्यास पुरेशा आधी खाली नमूद केल्याप्रमाणे व्यापक प्रमाणावर प्रसिद्धी देण्यात यावी.

i) महानगरपालिकेच्या सूचनाफलकावर

ii) महानगरपालिका प्रभाग समितीच्या सूचना फलकावर

iii) महानगरपालिकांच्या इतर कार्यालयांमध्ये सूचनाफलकावर

iv) स्थानिक केबल टिव्हीवर

v) फ्लेक्स बोर्ड तयार करून शहरात मुख्य ठिकाणी लावण्यात यावेत.

....

परिशिष्ट १५

महानगरपालिकेचे नाव:

सोडतीचा दिनांक:

अ.क्र.	प्रभाग क्रमांक	आरक्षण
१		
२		
३		
...		
याप्रमाणे		

सही/-

महानगरपालिका आयुक्त

---------- महानगरपालिका

परिशिष्ट १६

महानगरपालिकेचे नाव: सोडतीचा दिनांक:

अ.क्र.	तपशिल	प्रभाग क्रमांक	पैकी महिलांकरिता आरक्षित झालेल्या प्रभागांचे क्रमांक
१	अनुसूचित जाती		
२	अनुसूचित जमाती		
३	नागरिकांचा मागासवर्ग प्रवर्ग		
४	सर्वसाधारण		
	एकूण		

सही/-

महानगरपालिका आयुक्त

---------- महानगरपालिका

परिशिष्ट १७

----------------महानगरपालिका

दिनांक :----------------

अधिसूचना

क्रमांक : ------------------------------, राज्य निवडणूक आयुक्त, महाराष्ट्र यांनी महाराष्ट्र महानगरपालिका अधिनियम (सन १९४९ चा मुंबई ५९) (यापुढे "अधिनियम" म्हणून उल्लेखिलेला) चे कलम ५ (३), ५ अ व कलम १४ अन्वये प्रारुप अधिसूचना प्रसिध्द करण्याचे ठरविले आहे. सदर अधिसूचनेव्दारे ----------- महानगरपालिका क्षेत्रातील प्रभागांची संख्या व त्यांची व्याप्ती आणि ज्या प्रभागामध्ये अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती आणि नागरिकांचा मागासवर्ग प्रवर्गाच्या जागा आणि त्याचप्रमाणे स्त्रियांसाठी (अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती आणि नागरिकांचा मागासवर्ग स्त्रियांसह) जागा राखून ठेवण्यात येतील.

२. आणि ज्याअर्थी, प्रारुप मसुदा उक्त अधिनियमाच्या कलम ५, पोटकलम (३) च्या परंतुकाप्रमाणे ---------- महानगरपालिका क्षेत्रातील सर्व रहिवाशांच्या माहितीसाठी प्रसिध्द करावयाचा आहे. ज्याअर्थी राज्य निवडणूक आयोग, महाराष्ट्र यांचे आदेश क्र. ----------------------, दिनांक ------नुसार सदर अधिसुचनेचा प्रारुप मसुदा राजपत्रात प्रसिध्द करण्याचे अधिकार महानगरपालिका आयुक्त यांना प्रदान करण्यात आले आहेत. आणि त्यानुसार सदर प्रारुप मसुदा प्रसिध्द करण्यात येत असून , उक्त अधिसूचनेचा मसुदा दि. ----------नंतर आयुक्त, राज्य निवडणूक आयोग, महाराष्ट्र किंवा त्यांनी प्राधिकृत केलेले अधिकारी विचारात घेतील.

३. उक्त अधिसूचनेच्या अनुषंगाने नागरिकांच्या हरकती किंवा सूचना असल्यास आयुक्त, ---------- महानगरपालिका यांचेकडे दिनांक ---------------- रोजी किंवा तत्पूर्वी लेखी सादर कराव्यात. उक्त तारखेनंतर आलेल्या हरकती व सूचना विचारात घेतल्या जाणार नाहीत.

प्रारुप अधिसूचना

ज्याअर्थी,राज्य निवडणूक आयुक्त, महाराष्ट्र यांनी महाराष्ट्र महानगरपालिका अधिनियमाच्या कलम ५ अ च्या तरतुदीखाली -------- महानगरपालिकेच्या बाबतीत खालील दर्शविल्याप्रमाणे निवडावयाच्या सभासदांची संख्या, अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती आणि नागरिकांचा मागासवर्ग प्रवर्ग यांच्यासाठी राखून ठेवावयाच्या जागा व स्त्रियांसाठी (अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती आणि नागरिकांचा मागासवर्ग स्त्रियांसह) राखून ठेवावयाच्या जागा निश्चित केल्या आहेत.

१. निवडावयाच्या सभासदांची संख्या --

२. अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती आणि नागरिकांचा मागासवर्ग यांच्यासाठी राखून ठेवावयाच्या जागांची संख्या

अ) अनुसूचित जाती --

ब) अनुसूचित जमाती --

क) नागरीकांचा मागासवर्ग प्रवर्ग --

३. स्त्रियांसाठी (अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती व नागरिकांचा मागासवर्ग स्त्रियांसह राखून ठेवावयाच्या जागा धरुन) --

४.उपरोक्त क्र. ३ पैकी वरील क्र.२ (अ),(ब), (क) येथील जागांमध्ये अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती आणि नागरिकांचा मागासवर्गाच्या स्त्रियांसाठी राखून ठेवावयाच्या जागांची संख्या खालीलप्रमाणे राहील.

अ) अनुसूचित जाती --

ब) अनुसूचित जमाती --

क) नागरीकांचा मागासवर्ग --

ड) स्त्रियांसाठी सर्वसाधारण जागा म्हणून राखून ठेवावयाच्या जागांची संख्या (अनुक्रमांक ३ समोरील नमूद केलेल्या जागा वजा अनुक्रमांक ४ (अ,ब,क) समोरील नमूद केलेल्या जागांची संख्या) --

५. अनारक्षित जागा --

२. त्याअर्थी, आता राज्य निवडणूक आयुक्त महाराष्ट्र, महाराष्ट्र महानगरपालिका अधिनियमाचे कलम ५(३), ५ अ व कलम १४ अन्वये उक्त महानगरपालिका क्षेत्र जितक्या प्रभागात विभागण्यात येईल

त्या प्रभागांची संख्या व त्यांची व्याप्ती या अधिसूचनेच्या अनुसूचीमध्ये दर्शविल्याप्रमाणे निश्चित करीत असून, ज्या प्रभागांमध्ये अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती आणि नागरिकांचा मागासवर्ग प्रवर्ग व स्त्रियांसाठी (अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती आणि नागरिकांचा मागासवर्ग प्रवर्ग स्त्रियांसह) जागा राखून ठेवण्यात येतील ते प्रभाग निर्दिष्ट करीत आहे.

३. या अधिसूचनेच्या तारखेच्या निकटच्या पुढील सार्वत्रिक निवडणूकीच्या प्रयोजनार्थ ही अधिसूचना अंमलात येईल.

अनुसूची

प्रभाग क्रमांक व लोकसंख्या	प्रभागाचे नाव, असल्यास	प्रभागाची व्याप्ती	आरक्षण कोणत्या प्रवर्गासाठी जसे, अनुसूचित जाती/अनुसूचित जमाती/ नागरिकांचा मागासवर्ग प्रवर्गासाठी वा स्त्रियांसाठी (अनुसूचित जाती स्त्री/ अनुसूचित जमाती स्त्री/ नागरीकांचा मागासवर्ग प्रवर्ग स्त्रीयांसाठी धरुन)
(१)	(२)	(३)	(४)
१. लोकसंख्या एकूण - अ.जा.- अ.ज.-		व्याप्ती - उत्तर - पूर्व - दक्षिण - पश्चिम -	
२. लोकसंख्या एकूण - अ.जा.- अ.ज.-		व्याप्ती - उत्तर - पूर्व - दक्षिण - पश्चिम --	

टीप :-

(१) अनुसूचीमध्ये नागरिकांचा मागासवर्ग त्याचप्रमाणे स्त्रियांसाठी (अनुसूचित जाती/अनुसूचित जमाती आणि नागरिकांच्या मागासवर्गाच्या स्त्रियांसह) राखून ठेवलेले प्रभाग हे दिनांक ------------- रोजी काढलेल्या चिठ्ठया (लॉटस्) प्रमाणे निर्दिष्ट करण्यात आले आहेत.

(२) प्रभाग रचना अंतिम करताना कोणत्याही प्रभागाच्या हद्दीमध्ये बदल झाल्यास व त्यामुळे आरक्षणात फेरबदल आवश्यक असल्यास आरक्षणाची सोडत पुन्हा काढण्यात येईल.

(३) महानगरपालिकेच्या क्षेत्राच्या प्रभागांच्या सीमा दर्शविणारे नकाशे कार्यालयीन वेळेत पाहण्यासाठी महानगरपालिका कार्यालयात उपलब्ध राहतील.

(--------------)

आयुक्त,

------------महानगरपालिका

ठिकाण :

दिनांक :

परिशिष्ट १८

--------------------MUNICIPAL CORPORATION

dated ....

Notification

No.--- The State Election Commissioner, Maharashtra proposes to make the following Draft Notification under section 5 (3), 5 A and Section 14 of the Maharashtra Municipal Corporation Act, (Bom.LIX of 1949) (hereinafter referred to as the "said Act") to fix for the ----------------Municipal Corporation, the number and the extent of the wards into which the said municipal area shall be divided and to specify the wards reserved for the Scheduled Castes, the Scheduled Tribes and the Backward Class of Citizens and Women (including women belonging to the Scheduled Castes, the Scheduled Tribes and the Backward Class of Citizens), as the case may be, as shown in the Schedule to this Draft order.

2. And whereas the said Draft Order is hereby published as required by the section 5(3) of the said Act for information of all the residents within the jurisdiction of the ----------------Municipal Corporation. And Whereas, vide order No.- -dated - - - - - - -The State Election Commission, Maharashtra, has conferred its rights to Municipal Commissioner,----------------------Municipal Corporation to publish the draft in the Official Gazette. Accordingly this Draft Notification is being published and the said draft will be taken into consideration by the State Election Commissioner, Maharashtra or the officer authorised by him for this purpose after -------------

3. And whereas, all persons who desire to raise any objections or suggestions to this draft should submit the same to the Municipal Commissioner, ------------------- Municipal Corporation, in writing with reasons on or before dated.................................. Objections or suggestions received thereafter will not be considered.

Draft Notification

WHEREAS, The State Election Commissioner, Maharashtra has specified for -----------Municipal Corporation, under Section 5A of the Maharashtra Municipal Corporations Act, the number of seats to be reserved for the Scheduled Castes, the Scheduled Tribes and the Backward Class of Citizens and Women (including women belonging to the Scheduled Castes, the Scheduled Tribes and the Backward Class of Citizens) as shown below: -

1. The Number of Councilors to be elected --
2. The Number of seats to be reserved
   - (a) For the Scheduled Castes --
   - (b) For the Scheduled Tribes --
   - (c) For the Backward Class of Citizens --
3. The total number of seats to be reserved for women (Including women belonging to the Scheduled Castes, the Scheduled Tribes and the Backward Class of Citizens) --

4. Out of seats at serial number 3, the number of seats reserved for the women belonging to the Scheduled Castes, the Scheduled Tribes and the Backward Class of Citizens, from amongst the seats reserved for the Scheduled Castes, the Scheduled Tribes and the Backward Class of Citizens, as shown in item at serial number 2(a), (b) and (C) respectively are as under:-
   - (a) For the Scheduled Casts --
   - (b) For the Scheduled Tribes --
   - (c) For the Backward Class of Citizens --
   - (d). Number of seats reserved for women as general category (Number of seats at serial number 3 minus seats at serial number 4) --

5. Unreserved seats --

६

2. Now, therefore, in exercise of section 5(3), 5A and Section 14of the Maharashtra Municipal Corporation Act, The State Election Commissioner, Maharashtra State hereby fix the number and extent of the wards into which the said Municipal Corporation area shall be divided and specify the wards in which seats shall be reserved for the Scheduled Castes, the Scheduled Tribes, the Backward Class of the citizens and women (including women belonging to the Scheduled Castes, the Scheduled Tribes, the Backward class of citizens), as the case may be, as shown in the schedule to this Notification.

3. This Notification shall take effect for the purpose of the next general election held immediately following the date of this Notification.

SCHEDULE

Ward No. & Population	Name of the ward, if any	Extent of the Ward	If the seat is reserved for whom i.e. whether for Scheduled Castes / Scheduled Tribes / Backward Class of Citizens or for women (including SC Women, ST Women or BCC Women)
(1)	(2)	(3)	(4)
1. Population Total- SC - ST -		Location – North- East- South- West-	
2. Population Total- SC - ST -		Location – North- East- South- West-	

NOTE:- 1. The Reservation indicated in the Schedule for the Backward Class of citizens and women including seats reserved for women belonging to the Scheduled Castes, the Scheduled Tribes and the Backward Class of Citizens is as per the lots drawn on ....

2. While finalising the wards, if limits of any ward are changed and due to which change in reservation becomes necessary then draw for reservation will be done again.

3. A map of the Municipal Corporation showing the limits of the wards is available during office hours for inspection in the office of the Municipal Corporation.

(-------------------------)
Municipal Commissioner,
---------------Municipal Corporation

Place :-
Date :- / /

परिशिष्ट १९ (प्रारुप प्रभाग रचना प्रस्ताव तपासणी झाल्यावर द्यावयाचे)

प्रमाणपत्र - प्रारुप प्रभाग रचना

महानगरपालिकेचे नाव - ....

प्रमाणित करण्यात येते की, ------------------महानगरपालिकेच्या सन २०२० मध्ये होणाऱ्या सार्वत्रिक निवडणुकीसाठी तयार करण्यात आलेली प्रारुप प्रभाग रचना खालील दक्षता घेऊन करण्यात आलेली आहे.

१) जनगणना कार्यालयाकडून प्राप्त सन २०११ च्या लोकसंख्येची आकडेवारी व प्रगणक गटांचे नकाशे वापरण्यात आलेले आहेत.

२) ज्या ठिकाणी जनगणना कार्यालयाकडून माहिती प्राप्त झालेली नाही (त्या आशयाचे संचालक, जनगणना कार्यालयाचे प्रमाणपत्र आवश्यक) तेथे २०११ ची लोकसंख्या सर्वेक्षण करुन निश्चित करण्यात आलेली आहे.

३) प्रत्येक प्रभागामध्ये येणारे प्रगणक गट, नकाशानुसार त्याच प्रभागामध्ये समाविष्ट आहेत.

४) गुगल अर्थ किंवा तत्सम संगणकीकृत नकाशांच्या आधारे प्रभाग रचना करण्यात आली आहे.

५) महाराष्ट्र महानगरपालिका अधिनियम, १९४९ तसेच त्याअंतर्गत नियम व राज्य निवडणूक आयोगाने वेळोवेळी निर्गमित केलेले आदेश, निदेश व सूचना यांचे तंतोतंत पालन करण्यात आलेले आहे.

६) प्रभागांच्या हद्दींचे वर्णन, व्याप्ती, लोकसंख्या व आरक्षण योग्य असल्याची खात्री करण्यात आली आहे.

७) प्रारुप प्रभाग रचना उपलब्ध माहितीच्या आधारावर नि:पक्षपातीपणे तयार करण्यात आली आहे.

स्वाक्षरी

ठिकाण ---------

दिनांक---------

जिल्हाधिकारी	आयुक्त	विभागीय आयुक्त
----------जिल्हा	-------------महानगरपालिका	--------------विभाग